

آیین‌نامه شناسایی و پشتیبانی از اعضای هیئت علمی برگزیده دانشگاهی

مقدمه

به استناد ماده ۳ اساسنامه بنیاد ملی نخبگان و در اجرای اقدام‌های ملی ۱-۱-۱، ۳-۱-۲ و ۵-۱-۴ از سند راهبردی کشور در امور نخبگان و به منظور شناسایی و حمایت از اعضای هیئت علمی تلاش‌گر دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی کشور، «آیین‌نامه شناسایی و پشتیبانی از اعضای هیئت علمی برگزیده دانشگاهی» مطابق مفاد این آیین‌نامه تصویب می‌شود.

ماده ۱: تعاریف

برای رعایت اختصار، تعاریف زیر در این آیین‌نامه رعایت می‌گردد:

الف. بنیاد: منظور بنیاد ملی نخبگان است.

ب. مؤسسه علمی: منظور هر یک از دانشگاه‌ها، مراکز آموزش عالی، پژوهشی و فناورانه کشور است که مطابق ضوابط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ یا شورای عالی انقلاب فرهنگی به فعالیت مشغول هستند.

ج. نهاد تخصصی- حرفه‌ای: منظور هر یک از نهادهای حرفه‌ای در موضوعی تخصصی از قبیل انجمن‌های علمی و فرهنگستان‌های تخصصی است.

د. گروه علمی: منظور هر یک از گروه‌های علمی شامل: «علوم انسانی و اجتماعی»، «علوم پایه»، «علوم پزشکی»، «علوم کشاورزی و دام‌پروری»، «علوم مهندسی»، «هنر و معماری» و «میان‌رشته‌ای» است.

هـ. کرسی: منظور هر یک از جایزه‌های اعطایی بنیاد به برگزیدگان این آیین‌نامه است که مطابق ماده ۴ تعریف می‌شود.

ماده ۲: هدف

بنیاد سالانه از میان اعضای هیئت علمی مؤسسه‌های علمی کشور در دو سطح «منطقه‌ای» و «ملی» و با در نظر گرفتن فعالیت‌های نخبگانی آنان در زمینه‌های «آموزش»، «پژوهش»، «فناوری»، «فرهنگ و خدمت»، تعدادی را به عنوان «استاد سرآمد» و تعدادی را به عنوان «استاد شامخ» شناسایی و ضمن تکریم از آنان، از فعالیت‌های نخبگانی آنها پشتیبانی می‌کند. هدف از این فرایند عبارت است از:

الف. شناسایی اعضای هیئت علمی برتر در حوزه‌های تخصصی هر یک از گروه‌های علمی

ب. ایجاد زمینه‌ای مناسب برای تأثیرگذاری برگزیدگان دانشگاهی در اجتماع تخصصی خود

ج. پاس داشت تلاش‌های علمی و خدمات تخصصی برگزیدگان و الگوسازی از شخصیت علمی آنان در جامعه

د. پشتیبانی از فعالیت‌های نخبگانی دانشگاهی در زمینه‌های تخصصی برگزیدگان

تبصره: منظور از منطقه، یک یا چند استان کشور بر اساس تشخیص رئیس بنیاد است.

ماده ۳: شناسایی برگزیدگان

بنیاد سالانه با همکاری مؤسسه‌های علمی؛ وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری؛ بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ و نهادهای تخصصی- حرفه‌ای، از میان اعضای هیئت علمی مؤسسه‌های علمی کشور و در هر یک از گروه‌های علمی، تعدادی را به عنوان «استاد سرآمد» و نیز تعدادی را به عنوان «استاد شامخ» شناسایی و معرفی می‌کند.

۳-۱. استاد سرآمد

استادان سرآمد از میان اعضای هیئت علمی شاغل، که متعلق به اخلاق اسلامی و مشهور به سجایای معلمی باشند، بر اساس مجموع فعالیت‌های نخبگانی آنان در چهار ساحت زیر شناسایی می‌شوند:

الف. ساحت آموزش: شامل پیشینه برجسته آموزشی، نوآوری‌های آموزشی، کسب موفقیت‌های آموزشی، آفرینش‌های آموزشی، شاگردپروری، نقش آفرینی و تأثیرگذاری آموزشی، زمینه‌سازی برای توسعه آموزش و موارد مشابه

ب. ساحت پژوهش: شامل پیشینه برجسته پژوهشی، کسب موفقیت‌های پژوهشی، نقش آفرینی و تأثیرگذاری پژوهشی، زمینه‌سازی برای توسعه پژوهش، ترویج پژوهش، پژوهشگرپروری و موارد مشابه

ج. ساحت فناوری و نوآوری: شامل پیشینه برجسته فناوری، کسب موفقیت‌های فناوری، نقش آفرینی فناوری، کارآفرینی، فناوری‌پروری، زمینه‌سازی برای توسعه فناوری و کارآفرینی؛ و موارد مشابه

د. ساحت فرهنگ و خدمت: شامل فعالیت‌های برجسته فرهنگی، مدیریت نهادهای علمی و اجرایی، عرضه خدمات مستمر در حوزه‌های تخصصی و موارد مشابه

تبصره ۱: شاخص‌های سنجش فعالیت‌های نخبگانی مرتبط با ساحت «آموزش» به شرح جدول ۱ است.

تبصره ۲: شاخص‌های سنجش فعالیت‌های نخبگانی مرتبط با ساحت «پژوهش» به شرح جدول ۲ است.

تبصره ۳: شاخص‌های سنجش فعالیت‌های نخبگانی مرتبط با ساحت «فناوری و نوآوری» به شرح جدول ۳ است.

تبصره ۴: شاخص‌های سنجش فعالیت‌های نخبگانی مرتبط با ساحت «فرهنگ و خدمت» به شرح جدول ۴ است.

۳-۲. استاد شامخ

استادان شامخ از میان اعضای هیئت علمی شاغل و بازنشسته، که متعلق به اخلاق اسلامی و مشهور به سجایای معلمی باشند، بر اساس ویژگی‌های زیر شناسایی می‌شوند:

الف. دارای مرتبه استادی در یکی از گروه‌های علمی باشند.

ب. برگزیده از میان استادان ممتاز، نمونه کشوری یا برگزیده جشنواره‌های معتبر ملی یا بین‌المللی (به تشخیص بنیاد) باشند.

ج. دارای بالاترین امتیاز حاصل از مجموع فعالیت‌های نخبگانی مندرج در جداول ۱ تا ۴ باشند.

تبصره ۱: هر استادی در طول عمر خود صرفاً یک بار مجاز است به عنوان «استاد شامخ» برگزیده شود.
تبصره ۲: دوره زمانی بررسی فعالیت‌های نخبگانی، چگونگی امتیازدهی و سنجش فعالیت‌های نخبگانی برگزیدگان این آیین‌نامه، بر اساس شیوه‌نامه‌ای است که به تصویب رئیس بنیاد می‌رسد.

ماده ۴: تسهیلات اعطایی

با توجه به لزوم تکریم و پشتیبانی از برگزیدگان، بنیاد جایزه‌هایی را برای پاس‌داشت مقام علمی آنان به شرح زیر اعطا می‌کند:

الف. کرسی آموزش: با هدف پشتیبانی از فعالیت‌های نخبگانی استادان سرآمد آموزش

ب. کرسی پژوهش: با هدف پشتیبانی از فعالیت‌های نخبگانی استادان سرآمد پژوهش

ج. کرسی فناوری و نوآوری: با هدف پشتیبانی از فعالیت‌های نخبگانی استادان سرآمد فناوری و نوآوری

د. کرسی فرهنگ و خدمت: با هدف پشتیبانی از فعالیت‌های نخبگانی استادان سرآمد فرهنگ و خدمت

هـ. کرسی استاد شامخ (جایزه علامه طباطبایی): با هدف پاس‌داشت از فعالیت‌های نخبگانی استادان شامخ و الگوسازی از آنان

تبصره: تعداد برگزیدگان، جزییات هر یک از جایزه‌ها و فرایند اجرایی آیین‌نامه، با توجه به بودجه سالانه بنیاد بر اساس شیوه‌نامه‌ای است که به تصویب رئیس بنیاد می‌رسد.

ماده ۵: تصویب و اجرا

این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، پنج ماده و هشت تبصره در تاریخ ۱۳۹۴/۷/۱۵ به تصویب کمیسیون دائمی هیئت‌امنای بنیاد و مطابق مصوبه جلسه پنجم هیئت‌امنا (تبصره ۱ ماده ۳ آیین‌نامه کمیسیون دائمی)، در تاریخ ۱۳۹۴/۷/۲۹ به تصویب هیئت‌امنای بنیاد ملی نخبگان رسید و جایگزین «آیین‌نامه اعطای تسهیلات و جایزه علمی علامه طباطبایی به برگزیدگان از میان استادان و پژوهشگران برجسته کشور»، (موضوع مصوبه جلسه پنجاه و دوم کمیسیون دائمی هیئت‌امنای بنیاد ملی نخبگان در تاریخ ۱۳۹۰/۹/۲۹) و «آیین‌نامه شناسایی و پشتیبانی از استادان سرآمد دانشگاهی» (موضوع مصوبه هیئت‌امنای بنیاد ملی نخبگان در تاریخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۴) می‌شود و از تاریخ ۱۳۹۵/۱/۱ لازم‌الاجراست.

جدول ۱: شاخص‌ها و سنجه‌های شناسایی فعالیت‌های نخبگانی در ساحت آموزش

ردیف	شاخص	تعریف شاخص	سنجه
۱	آفرینش محتوای آموزشی	نگارش کتاب آموزشی تخصصی در سطح ملی و بین‌المللی برای مخاطبان مختلف	<ul style="list-style-type: none"> تعداد کتاب‌های منتشر شده در سطح ملی یا بین‌المللی حوزه کاربردی کتاب‌های منتشر شده (عمومی/مراجع درسی) تعداد تجدید چاپ کتاب بر اساس شمارگان آن تعداد درنامه‌های الکترونیکی منتشر شده
۲	نوآوری‌های آموزشی	ارائه طرح‌های جدید در زمینه شیوه‌ها و نظام‌های آموزشی، روش تدریس، فناوری‌های آموزشی، شیوه‌های سنجش و ارزشیابی‌های آموزشی	<ul style="list-style-type: none"> تعداد نوآوری‌های آموزشی ثبت شده به عنوان اختراع تعداد نوآوری‌های آموزشی منتشر شده در نشریه‌های معتبر علمی
۳	نظریه پردازی آموزشی	توسعه چهارچوب‌های نظری در حوزه تعلیم و تربیت / نظریه پردازی در زمینه کشف و پدیدارسازی اصول علمی جدید در حوزه آموزش و یادگیری / ارائه الگوهای اختصاصی آموزش و یادگیری برای حوزه‌های مختلف علمی / پیوند نظری بین علوم نوین با آموزه‌های ناب اسلامی در حوزه تعلیم و تربیت	<ul style="list-style-type: none"> تعداد نظریه‌های آموزشی منتشر شده در نشریه‌های معتبر علمی تعداد کرسی‌های نظریه پردازی
۴	شاگردپروری	تربیت دانش‌آموخته‌ای که عضو هیئت علمی، راهنمایی وی را بر عهده داشته است و دارای یکی از شرایط ذیل است: الف. بر اساس ضوابط بنیاد به عنوان دانش‌آموخته برتر شناخته شده است. ب. دارای خدمات مستمر و برجسته در یکی از سطوح اجرایی مدیریتی عالی / ارشد نهادهای آموزشی / پژوهشی / فناوری / مدیریتی کشور باشد. ج. موفق به دریافت جایزه‌های معتبر ملی یا بین‌المللی در زمینه‌های آموزش شده باشد.	<ul style="list-style-type: none"> تعداد دانش‌آموختگان مبرز
۵	ترویج علم	اشاعه و عمومی سازی علم و فناوری بین آحاد جامعه به منظور ارتقای بینش، تفکر و فرهنگ علمی	<ul style="list-style-type: none"> تعداد مقالات ترویجی منتشر شده در زمینه تخصصی خاص در علم و فناوری تعداد کارگاه‌های آموزشی برگزار شده در زمینه ترویج علم تعداد سمینارها و سخنرانی در انجمن‌های علمی تعداد برنامه‌های ترویجی برگزار شده در رسانه‌های عمومی
۶	توسعه برنامه‌های آموزشی	ایده پردازی، طراحی و توسعه برنامه‌های آموزشی مبتنی بر پیشرفت علوم و رفع نیازهای ملی / طراحی و توسعه برنامه‌های آموزش عالی بین‌المللی	<ul style="list-style-type: none"> تعداد برنامه‌های درسی طراحی شده برای رشته‌های تحصیلی جدید تعداد بازنگری‌های اساسی در برنامه‌های آموزشی میزان مشارکت در توسعه مرزهای آموزش و ایجاد دوره‌های آموزشی بین‌المللی
۷	تأسیس نهادهای آموزشی	ایجاد سازمان‌هایی با مأموریت‌های آموزشی در سطوح مختلف که حداقل سه سال از فعالیت آن سپری شده است.	<ul style="list-style-type: none"> تعداد تأسیس یا مشارکت در تأسیس نهادهای آموزشی در سطح دستگاه، استان، ملی و بین‌المللی موضوع فعالیت نهاد آموزشی تأسیس شده (عمومی/مهارتی/آموزش عالی)
۸	اشتهار آموزشی	برگزیده شدن در رویدادهای معتبر آموزشی و دریافت جوایز مرتبط در سطوح مختلف استانی، ملی یا بین‌المللی	<ul style="list-style-type: none"> تعداد جایزه‌های آموزشی کسب شده در سطح استانی، ملی یا بین‌المللی تعداد سخنرانی‌های اصلی/کلیدی/مدعو در همایش‌های آموزشی

جدول ۲: شاخص‌ها و سنجه‌های شناسایی فعالیت‌های نخبگانی در ساحت پژوهش

ردیف	شاخص	تعریف شاخص	سنجه
۱	اجرای طرح‌های پژوهشی	طرح‌های پژوهشی بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای که توسط کارفرمایان در سطوح مختلف کوچک تا کلان تعریف شده و اجرای موفق و تحویل آن مورد تأیید کارفرمای ذی‌ربط قرار گیرد.	<ul style="list-style-type: none"> تعداد طرح‌های پژوهشی در سطوح مختلف میزان موفقیت نتایج طرح حجم مالی و تعداد همکاران طرح
۲	برونداهای پژوهشی	چاپ دستاوردهای پژوهشی در زمینه تخصصی پژوهشگر به صورت مقاله و کتاب.	<ul style="list-style-type: none"> تعداد مقالات پژوهشی منتشر شده در مجلات معتبر ملی / بین‌المللی میزان اثربخشی مقالات انتشار یافته تعداد کتاب‌های تخصصی منتشر شده حاصل از دستاوردهای پژوهشی در انتشارات معتبر ملی / بین‌المللی
۳	ارائه نظریه علمی	مجموعه‌ای از مفاهیم، تعاریف و گزاره‌های به هم مرتبط که دید نظام‌یافته‌ای از موضوعی علمی را ارائه می‌کند و به تأیید مراجع معتبر بین‌المللی رسیده باشد.	<ul style="list-style-type: none"> تعداد نظریه‌های معتبر علمی (ارائه نظریه‌های جدید، اصلاح یا ابطال نظریه‌های موجود) منتشر شده در نشریه‌های معتبر بین‌المللی تعداد کرسی‌های نظریه‌پردازی
۴	اشتهار پژوهشی	برگزیده شدن در رویدادهای معتبر علمی و دریافت جوایز مرتبط در سطوح مختلف استانی، ملی یا بین‌المللی	<ul style="list-style-type: none"> تعداد جایزه‌های پژوهشی در سطح استانی، ملی یا بین‌المللی تعداد سخنرانی‌های اصلی / کلیدی / مدعو در همایش‌های پژوهشی
۵	تأسیس نهادهای پژوهشی	ایجاد سازمان‌هایی با مأموریت‌های پژوهشی در سطوح مختلف که حداقل دو سال از فعالیت آنها سپری شده است.	<ul style="list-style-type: none"> تعداد تأسیس یا مشارکت در تأسیس نهادهای پژوهشی در سطح دستگاه، استان، ملی یا بین‌المللی موضوع فعالیت نهاد پژوهشی تأسیس شده
۶	پژوهشگر پروری	تربیت پژوهشگری که عضو هیئت علمی، راهنمایی وی را بر عهده داشته و دارای یکی از شرایط ذیل باشد: الف. موفق به دریافت جایزه‌های معتبر ملی یا بین‌المللی در حوزه‌های پژوهشی شده باشد. ب. دارای خدمات مستمر و برجسته در سطوح اجرایی مدیریتی نهادهای پژوهشی کشور باشد. ج. جزء پژوهشگران برتر کشور باشد.	<ul style="list-style-type: none"> تعداد پژوهشگران مبرز

جدول ۳: شاخص‌ها و سنجه‌های شناسایی فعالیت‌های نخبگانی در ساحت فناوری و نوآوری

ردیف	شاخص	تعریف شاخص	سنجه
۱	اجرای طرح‌های فناوریانه	اجرای طرح فناوریانه‌ای که بر اساس نیاز کارفرمایان در سطوح مختلف سازمانی، استانی، ملی یا بین‌المللی تعریف و منجر به تولید محصول یا ارائه خدمتی خاص شده و اجرای موفق و تحویل آن مورد تأیید کارفرما قرار می‌گیرد.	<ul style="list-style-type: none"> تعداد طرح‌های فناوریانه میزان کاربردی بودن نتایج طرح (سازمانی/استانی/ملی/بین‌المللی) تعداد فناوریان دخیل در اجرای طرح
۲	تجاری‌سازی طرح‌های فناوریانه	میزان فروش دانش فنی، محصولات و خدمات طرح فناوریانه (با اختراع و اکتشاف) در طی دوره ارزیابی	<ul style="list-style-type: none"> میزان فروش دانش، محصولات فناوریانه و خدمات طرح
۳	کارآفرینی و اشتغال‌زایی	میزان ایجاد اشتغال موکد و دانش‌بنیان در زمینه‌های فناوریانه در طی دوره ارزیابی	<ul style="list-style-type: none"> تعداد افراد به اشتغال رسانده در زمینه‌های فناوریانه و دانش‌بنیان
۴	انتقال و بومی‌سازی فناوری	مشارکت در فرایند انتقال و بومی‌سازی فناوری‌های کلیدی از مبدأ خارجی به داخل کشور که بر اساس نیاز کشور و از طرف کارفرما تعریف و منجر به انتقال و بومی‌سازی موفق و مورد تأیید کارفرما شده است.	<ul style="list-style-type: none"> میزان مشارکت در انتقال و بومی‌سازی فناوری‌های کلیدی سطح اهمیت فناوری انتقال یافته در کشور (کم/متوسط/زیاد/حیاتی)
۵	ثبت اختراع و اکتشاف	ثبت و تأیید اختراع یا اکتشاف در مراجع ملی یا بین‌المللی	<ul style="list-style-type: none"> تعداد اختراعات و اکتشافات ثبت شده در سطح بین‌المللی تعداد اختراعات ملی تأییدشده بنیاد
۶	اشتهار فناوریانه	برگزیده شدن در رویدادهای معتبر فناوریانه و دریافت جوایز مرتبط در سطوح مختلف استانی، ملی یا بین‌المللی	<ul style="list-style-type: none"> تعداد جایزه‌های فناوری در سطح استانی، ملی یا بین‌المللی تعداد سخنرانی‌های اصلی/کلیدی/مهمان در همایش‌های فناوریانه
۷	تأسیس نهادهای فناوریانه	ایجاد شرکت/سازمانی با مأموریت‌های فناوریانه در سطوح مختلف دستگاهی، ملی یا بین‌المللی که حداقل دوسال از فعالیت موفق آن سپری شده است.	<ul style="list-style-type: none"> تعداد تأسیس نهادهای فناوریانه/دانش‌بنیان در سطح دستگاهی، ملی یا بین‌المللی میزان مشارکت در تأسیس یا عضو هیئت‌مدیره نهادهای فناوریانه معتبر
۸	فناورپروری	تربیت فناوری که عضو هیئت علمی، استاد راهنمایی وی را بر عهده داشته و دارای یکی از شرایط ذیل باشد: الف. موفق به دریافت جایزه‌های معتبر ملی یا بین‌المللی در زمینه‌های فناوری شده باشد. ب. دارای خدمات مستمر و برجسته در سطوح عالی مدیریت نهادهای فناوریانه کشور باشد.	<ul style="list-style-type: none"> تعداد فناوریان مبرز

جدول ۴: شاخص‌ها و سنجه‌های شناسایی فعالیت‌های نخبگانی در ساحت فرهنگ و خدمت

سنجه	تعریف شاخص	شاخص	ردیف
<ul style="list-style-type: none"> • ارائه خدمات مستمر در حوزه‌های تخصصی مرتبط با حوزه فعالیت فرد • تصدی مسئولیت اجرایی ملی در سطح استانی یا ملی شامل مدیریت سازمان‌ها و مؤسسات علمی، اجرایی و صنعتی کشور و مدیریت مراکز تخصصی مرتبط با حوزه فعالیت فرد مانند: مدیریت مراکز بهداشتی و درمانی، بنگاه‌های صنعتی و ... • تصدی مسئولیت اجرایی بین‌المللی که موجب انجام خدمات مؤثر برای کشور شود. • ایجاد نهادهای علمی و خدماتی در سطح استانی و ملی • طراحی و اجرای بسته‌های خدمات‌رسانی تخصصی در سطح استانی، ملی یا با مشارکت نهادهای بین‌المللی (بر اساس درخواست مراجع ذی‌ربط) • ارائه خدمات مؤثر در زمینه توسعه ارتباطات نظام آموزش عالی با جامعه • دستاوردهای برجسته در زمینه خدمت‌رسانی تخصصی 	<ul style="list-style-type: none"> • ارائه خدمات مستمر در حوزه‌های تخصصی مرتبط با حوزه فعالیت فرد • تأسیس نهادهای علمی و خدماتی در سطوح مختلف استانی یا ملی 	<p>خدمت‌رسانی تخصصی</p>	۱
<ul style="list-style-type: none"> • اجرای طرح‌های فرهنگی استانی یا ملی • مدیریت موفق مؤسسات فرهنگی در سطح استانی یا ملی • تأسیس مراکز فرهنگی مؤثر در سطح استانی یا ملی • تعاملات فرهنگی برجسته با نهادهای بین‌المللی (از قبیل یونسکو، آی‌سیسکو و ...) • اجرای طرح‌های توسعه ارتباطات نظام آموزش عالی با حوزه‌های علمیه • دستاوردهای برجسته فرهنگی 	<ul style="list-style-type: none"> • طراحی، اجرا و مدیریت فعالیت‌های فرهنگی • تأسیس مراکز فرهنگی در سطوح مختلف استانی یا ملی 	<p>فرهنگ</p>	۲